

20171101 ACTIEF BURGERSCHAP

05OC CDS 'T KOMPAS

INHOUD

Voorwoord.....	1
Burgerschap en sociale competenties.....	2
burgerschap en openheid naar de samenleving.....	2
Burgerschap en democratische rechtsstaat.....	3
Burgerschap en de school als oefenplaats.....	3
Activiteiten m.b.t. actief burgerschap en sociale integratie.....	4
Sociale vaardigheden:.....	4
Beleefdheid en omgangsregels:.....	4
Overdragen van basiswaarden:.....	4
Kennis van democratie.....	5
Kennismaken met andere culturen, geloven, leefwijzen.....	5
Maatschappelijke en persoonlijke vorming:.....	5
De school als oefenplaats:.....	5

VOORWOORD

Kinderen voorbereiden op hun rol van burger in de samenleving is al eeuwenlang een taak van het onderwijs. In de Wet op Primair Onderwijs is de verplichting voor scholen om sociale integratie en burgerschap te bevorderen vastgelegd.

Burgerschap wordt hierbij opgevat als 'de bereidheid en het vermogen deel uit te maken van een gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren'. Bij sociale integratie staat meedoen aan de maatschappij en betrokkenheid centraal. Wij vatten beide taken op onder de noemer 'burgerschapsvorming'.

De school is een leefgemeenschap waarin kinderen worden voorbereid op de maatschappij. Binnen de school zijn wij dus bezig met de ontwikkeling van kinderen, niet alleen met lesgeven. Dit sluit naadloos aan bij onze dalton-visie, waarbij we kinderen willen laten opgroeien tot 'mensen zonder vrees', door de ontwikkeling op leergebied even belangrijk te laten zijn als de persoonlijke ontwikkeling. Het een kan niet zonder het ander.

De school is een leefgemeenschap, waarin de leerlingen goed onderwijs krijgen, maar ook oefenen met het nemen van verantwoording voor hun daden en voor hun omgeving, met positief gedrag en goed omgaan met anderen, met verdraagzaam zijn en zelfvertrouwen opbouwen. Je thuis voelen, betrokkenheid, communicatie en plezier zijn randvoorwaarden om te oefenen en te leren. Dit geldt zowel voor leerlingen als voor leerkrachten. Ook van hen wordt betrokkenheid en een open houding verwacht. Het 'voordoen' van burgerschap is immers een krachtig middel. Door onder andere het aanbrengen van structuur en door het doen van gezellige activiteiten creëert 't Kompas een veilige sfeer, waarbinnen de ontwikkeling plaatsvindt.

Rob van den Berg, directeur

November 2017

BURGERSCHAP EN SOCIALE COMPETENTIES

Sociale competentie wordt zoveel mogelijk in de praktijk uitgevoerd. Uitstapjes bieden daarvoor vaak goede aanknopingspunten. Vaak is het primaire doel van een uitstapje een ander, maar worden er doelen met betrekking tot sociale competentie aan gekoppeld.

Zo oefenen leerlingen bij een bibliotheekbezoek bijvoorbeeld hoe je iets vraagt en oefenen ze om niet allemaal tegelijk iets te vragen.

Samen gezellige dingen doen, samen plezier hebben vinden we op 't Kompas heel belangrijk. In de interactie wordt ook de aandacht voor elkaar geoefend. Bij gezellige dingen kan gedacht worden aan een feest, maar ook sporttoernooien of samen koken.

Ter ondersteuning van sociale competentie gebruikt 't Kompas de methode Trefwoord en de methode Kinderen en hun sociale talenten. Hiermee worden vaardigheden als naar elkaar luisteren, goede doordachte keuzes maken, je gevoelens uiten, zelfvertrouwen hebben, omgaan met conflicten en goed voor jezelf zorgen expliciet geoefend. De school wil ook goed zicht hebben op de ontwikkeling van kinderen op dit gebied en gebruikt daarvoor Zien!, met leerkrachtvragenlijsten en (voor groep 5 t/m 8) leerlingvragenlijsten. Daarnaast wordt in alle groepen 5 t/m 8 twee keer per jaar een sociogram gemaakt.

Bij tentoonstellingen, openingen en afsluitingen van thema's en projecten en bij feesten en vieringen werken we aan zelfvertrouwen voor de kunstenaars en aandacht voor andermans werk en spullen.

Het werken in groepsoverstijgende 'daltongroepjes' geeft leerlingen veel mogelijkheden tot het leren van sociale competenties: samenwerken, elkaar helpen, zelfvertrouwen en begeleiden.

Het systeem van maatjes zorgt voor onderlinge verbondenheid en begrip voor elkaar. Elkaars talenten ontdekken en waarderen vinden wij op 't Kompas een belangrijk gegeven.

BURGERSCHAP EN OPENHEID NAAR DE SAMENLEVING

Openheid naar de samenleving begint bij openheid naar de ouders. Ouders helpen bij lezen of koken, bij excursies en sportdagen. De school heeft een goed functionerende MR en gedurende het schooljaar wordt er een OR geïnstalleerd. Ieder jaar wordt er minimaal één inhoudelijke ouderavond georganiseerd, waardoor openheid onderling wordt gestimuleerd. Dit komt weer ten goede aan de leerlingen.

De school wil open zijn naar ouders. Naast voorgenoemde zaken, heeft de school ook een inloop, waarbij alle ouders de school in kunnen komen 's ochtends. Er is tijd voor een praatje, en groeten en belangstelling tonen horen hier ook bij. Tijdens een praatje of gesprek worden niet alleen

problemen besproken, ook positieve kanten belichten hoort erbij.

CDS 't Kompas brengt openheid naar buiten toe in de praktijk door verschillende samenwerkingsvormen. Er wordt samengewerkt met het voortgezet onderwijs, door een plek te bieden aan (snuffel)stagiaires en met de PABO door een plek te bieden voor stagiaires die toekomstige collega's zijn. Met de kerk wordt samengewerkt, inhoudelijk door lessen en organisatorisch door de ruimten van de kerk te betrekken bij activiteiten en vieringen. De school werkt samen met de peuterspeelzaal, er wordt gewerkt met een warme overdracht en er wordt gewerkt aan gezamenlijke activiteiten of thema's. Met de naburige basisschool worden gezamenlijke activiteiten georganiseerd, zoals bijvoorbeeld de rommelmarkt, de koningsspel en sinterklaas.

Met al deze contacten worden steeds veel nieuwe personen binnen de school gehaald. Op het gebied van openheid levert dit veel op voor de leerlingen – ze maken immers contact met veel meer verschillende soorten mensen en instellingen.

CDS 't Kompas is een christelijke school en wil haar leerlingen de achtergronden en tradities van de christelijke cultuur meegeven. De waarden en normen spelen de hele dag een rol in de communicatie onderling. We vinden het belangrijk dat er een sfeer van respect heerst. Niet de verschillen worden benadrukt, maar we laten kinderen leren over elkaars cultuur, achtergrond of geloof en gaan op zoek naar de overeenkomsten.

BURGERSCHAP EN DEMOCRATISCHE RECHTSSTAAT

De school heeft een 'democratische' manier van lesgeven. Er wordt veel gepraat met leerlingen en er wordt ook naar hen geluisterd. Leerlingen hebben eigen verantwoordelijkheid, binnen grenzen, wat betreft hun werkplek of het kiezen welk werk op welk moment wordt gemaakt. Binnen een gestructureerde omgeving waarbij wordt gewerkt met dagplanningen en time-timers met daarbij taakbrieven die het werk van de komende week beschrijven, bieden we de leerlingen de mogelijkheid zelf te plannen en keuzes te maken. Dit bereidt hen voor op de samenleving zoals ze die op het voortgezet onderwijs en later in hun werk gaan ervaren.

Democratische principes worden geoefend, bijvoorbeeld door middel van de leerlingenraad. Voor de selectie van de leden organiseert de school een echte verkiezing.

Politiek is onderwerp van gesprek, bijvoorbeeld naar aanleiding van gebeurtenissen in het jeugdjournaal of teksten van Nieuwsbegrip.

BURGERSCHAP EN DE SCHOOL ALS OEFENPLAATS

De leerlingen van CDS 't Kompas groeien op in een land en een dorp waar allerlei verschillende mensen leven, met verschillen in cultuur, gewoonten, geloof, huidskleur, eten, etc. CDS 't Kompas vindt het belangrijk dat de leerlingen begrip en acceptatie wordt bijgebracht voor de eigen manier van denken, leven en doen van mensen. Dit doet de school onder andere door de kinderen al van jongs af aan met en over elkaar te laten leren.

Van de leerlingen wordt verwacht dat ze participeren in de christelijke vieringen. Tegelijkertijd wordt er stilgestaan bij feesten uit de vele andere culturen die ons land rijk is. De gedachte erachter is dat leerlingen elkaar leren kennen, elkaar leren waarderen. Dit voorkomt dat leerlingen elkaar beledigen, uitlachen, pesten of discrimineren.

Er zijn heldere, duidelijke, positief opgestelde schoolregels die sociaal competent gedrag stimuleren.

ACTIVITEITEN M.B.T. ACTIEF BURGERSCHAP EN SOCIALE INTEGRATIE

Vindplaats (methode, activiteit, gewoonte), in willekeurige volgorde

	Onderwerp	Onderbouw	Bovenbouw
1	Sociale vaardigheden: hoe met andere mensen om te gaan. Bijv. luisteren, mening geven, opkomen voor jezelf, problemen oplossen zonder conflicten	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - bezoek aan boerderij bos, theater, opa's en oma's (Palmpasen) - maatjessysteem - coöperatieve werkvormen - Daltongroepjes - Kringgesprekken - Thema's rondom gedrag - groepsvormende activiteiten begin schooljaar - methode 'Kinderen en hun sociale talenten' - samen de maaltijd gebruiken - meester- en juffendag - Dalton afspraken m.b.t. uitgestelde aandacht - schoolreis - methode Trefwoord - samen vieren 	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - bezoek aan boerderij bos, theater, opa's en oma's (Palmpasen) - deelname sportactiviteiten met andere scholen - dramalessen - maatjessysteem - coöperatieve werkvormen - Daltongroepjes - Kringgesprekken - Thema's rondom gedrag - groepsvormende activiteiten begin schooljaar - methode 'Kinderen en hun sociale talenten' - leerlingen van groep 8 lezen voor aan leerlingen van groep 1/2 - leren presenteren (boekbespreking, spreekbeurt) - meester- en juffendag - Dalton afspraken m.b.t. uitgestelde aandacht - schoolreis, schoolkamp - methode Trefwoord
2	Beleefdheid en omgangsregels: Gewoonten en regels rondom beleefdheid en fatsoen bijv. groeten, op je beurt wachten.	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - groepsvormende activiteiten begin schooljaar - thema's rondom gedrag - kringgesprekken - geen vingers opsteken bij antwoorden - (fictieve) conflicten in de klas bespreken: hoe ga je er mee om - gastdocenten 	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - groepsvormende activiteiten begin schooljaar - thema's rondom gedrag - kringgesprekken - geen vingers opsteken bij antwoorden - (fictieve) conflicten in de klas bespreken: hoe ga je er mee om - excursies (met een gids) - gastdocenten - samen spelen in de pauze met leerlingen van de andere school
3	Overdragen van basiswaarden:	<ul style="list-style-type: none"> - klassengesprekken n.a.v. Trefwoord of actualiteit - groepsvormende activiteiten begin schooljaar 	<ul style="list-style-type: none"> - klassengesprekken n.a.v. Trefwoord of actualiteit, Nieuwsbegrip - Faqta: integrale methode voor aardrijkskunde, geschiedenis, biologie en

	<p>Waarden van de democratische rechtsstaat, bijv. vrijheid van meningsuiting, gelijkwaardigheid, verdraagzaamheid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - voorlezen - groep 4: Nieuwsbegrip -museumbezoek 	<p>techniek.</p> <ul style="list-style-type: none"> - groepsvormende activiteiten begin schooljaar - 4 mei viering - bezoek aan Westerbork, hunebeddenmuseum, museum 'De Kluis' etc.
4	<p>Kennis van democratie: Uitgangspunten, betekenis en werking van organen en afspraken, bijv. Tweede kamer, rechtsstaat, Europe Unie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - eventueel uitleg verkiezingstijd - deelname aan hulpacties - Squla – wereldoriëntatie - Schooltelevisie 	<ul style="list-style-type: none"> - Faqta: integrale methode voor aardrijkskunde, geschiedenis, biologie en techniek. - verkiezing leerlingenraad - deelname aan hulpacties - Squla – wereldoriëntatie - Schooltelevisie - bezoek gemeentehuis (leerlingengemeenteraad) - gesprekken met leerlingen uit andere culturen
5	<p>Kennismaken met andere culturen, geloven, leefwijzen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Methode 'Trefwoord' - schoolprojecten 	<ul style="list-style-type: none"> - Methode 'Trefwoord' - Faqta: integrale methode voor aardrijkskunde, geschiedenis, biologie en techniek. - schoolprojecten
6	<p>Maatschappelijke en persoonlijke vorming: Vaak als onderdeel van levensbeschouwelijke waarden en kennis bijv. koppeling van individuele en maatschappelijke ontwikkeling aan de identiteit van de school.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - methode 'Trefwoord' - 	<ul style="list-style-type: none"> - methode 'Trefwoord' - Faqta: integrale methode voor aardrijkskunde, geschiedenis, biologie en techniek. - natuur- en milieueducatie - bezoek aan Westerbork, hunebeddenmuseum, museum 'De Kluis' etc.
7	<p>De school als oefenplaats: In praktijk brengen van de uitgangspunten van de school en de mogelijkheden geven om te oefenen. Bijv. gezamenlijk regels opstellen, leerlingen een taak geven bij het oplossen van conflicten, gezamenlijk toezien op naleving van regels.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - anti-pestprotocol - gedragsprotocol - kringgesprekken - groepsvormende activiteiten start schooljaar - daltongroepjes - dramalessen - dalton afspraken m.b.t. uitgestelde aandacht 	<ul style="list-style-type: none"> - klassen- en schoolpleinregels - anti-pestprotocol - gedragsprotocol - kringgesprekken - groepsvormende activiteiten start schooljaar - daltongroepjes - voorlichting alcohol, drugs - werken in circuitvorm - dramalessen - dalton afspraken m.b.t. uitgestelde aandacht - leerlingenraad

